

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, dnia...⁸...października 2010 r.

RPO-652728-II/10/DK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Minister Sprawiedliwości

Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję, że wpłynął do mojej wiadomości wniosek Fundacji Przeciwno Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu - La Strada, skierowany do Pana Ministra, przekazany następnie Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji pismem z dnia 10 sierpnia br. (nr DL - P -I -0761 - 17/10).

Wniosek dotyczy podjęcia inicjatywy legislacyjnej w związku z treścią Zarządzenia Komendanta Głównego Policji z dnia 15 lipca 2005 r. nr 810 pf/2005 w sprawie metod i form ochrony udzielanej przez Policję osobom zagrożonym (Dziennik Urzędowy Komendy Główniej Policji nr 12 z 25 lipca 2005 r. - wykaz aktów prawnych wydanych przez Komendanta Głównego Policji, nieopublikowanych w Dzienniku Urzędowym Komendy Główniej Policji nr 12, poz. 131), zmienionego Zarządzeniem z dnia 23 maja 2007 r. nr 434 pf/2007 r.

Fundacja podniosła zarzut niejawności uregulowań zarządzenia, co prowadzi do braku możliwości kontroli przyznawania ochrony i przestrzegania praw osób, których przepisy zarządzenia mogą dotyczyć.

Należy zatem podkreślić, iż przepis art. 8 ust. 1 Ramowej Decyzji Unii Europejskiej z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar przestępstw w postępowaniu karnym (2001/220/WSiSW), nakazuje, aby każde Państwo Członkowskie zapewniło ofiarom odpowiedni poziom ochrony oraz ich rodzinom lub osobom mającym pozycję zbliżoną do rodziny, m.in. w sytuacjach, gdzie właściwe władze uznają że istnieje poważne ryzyko odwetu. Ponadto, art. 2 § 1 pkt. 3 K.p.k. określa, jako jeden z celów postępowania karnego, uwzględnienie w postępowaniu prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego.

W mojej ocenie, obowiązujące unormowania określające środki ochrony pokrzywdzonych i świadków w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej są niewystarczające.

Dotyczy to instytucji świadka anonimowego określonej w art.184 K.p.k., pozwalającej jedynie na zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych. W wymienionej kategorii spraw jest to ochrona iluzoryczna, zważywszy, iż - jak dowodzi praktyka -świadek może zostać zidentyfikowany na podstawie treści złożonych zeznań.

Przytoczone zaś wyżej zarządzenie Komendanta Głównego Policji w sprawie metod i form ochrony udzielanej przez Policję osobom zagrożonym, zgodnie z poglądami praktyków, także zawiera niewystarczające rozwiązania. Moją zasadniczą wątpliwość budzi nadto, iż unormowania te zawarte są w akcie niestanowiącym źródła powszechnie obowiązującego prawa i mającym nadto charakter niejawni.

Rozważenia wymaga, czy zakres ochrony świadka (pokrzywdzonego) lub osób mu bliskich, w sprawach dotyczących przestępczości zorganizowanej, w których istnieje realne zagrożenie dla ich życia, zdrowia i wolności, nie powinien być tożsamy z określonym w ustawie z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym (tekst jedn. w Dz.U. z 2007 r. Nr 36 poz.232 z późn.zm.).

Na uwagę zasługują stosowane w tej materii rozwiązania w ustawodawstwie niemieckim, gdzie wśród ustaw chroniących prawa osób pokrzywdzonych, występujących w charakterze świadków można wyróżnić: ustawę o ochronie zagrożonych świadków (Gesetz zur Harmonisierung des Schutzes gefährdeter Zeugen (Zeugenschutz- Harmonisierungsgesetz - ZSHG) z 11 grudnia 2001 r. ze zm. W przepisie § 5 stwierdzono m.in., iż można zmienić tożsamość świadka, jego rodziny i osób mu bliskich. Stosowne regulacje znajdują się również w niemieckim kodeksie postępowania karnego (§ 68 StPO).

W tym kontekście, pojawiają się głosy ekspertów wskazujących, iż ochrona świadka (pokrzywdzonego) powinna się opierać na podobnych zasadach jak ochrona świadka koronnego i na podstawie aktu prawnego rangi ustawy¹.

Ponadto, decyzja o ochronie uczestników postępowania karnego oraz niektórych innych osób powinna też być podejmowana z urzędu (np. w przypadku niewiedzy danej osoby o zagrożeniu) i uwzględniać fakt, że zagrożenie może nie być stanem przejściowym. Otrzymuję sygnały, że konstrukcja wskazanego Zarządzenia nie pozwala na takie działania.

¹ Kazimierz Olejnik „Niezależność prokuratury a wiarygodność postępowania karnego-zagadnienia wybrane” PROKURATOR 2(30)/2007 17

Biorąc powyższe pod uwagę oraz działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. w Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Ministra o przedstawienie stanowiska w sprawie wniosku Fundacji oraz propozycji odpowiedniego zastosowania środków ochrony przewidzianych dla świadków koronnych wobec osób pokrzywdzonych przestępstwem i świadków, co mogłoby nastąpić poprzez stosowną nowelizację art. 184 K.p.k.

Jewe Jipowici